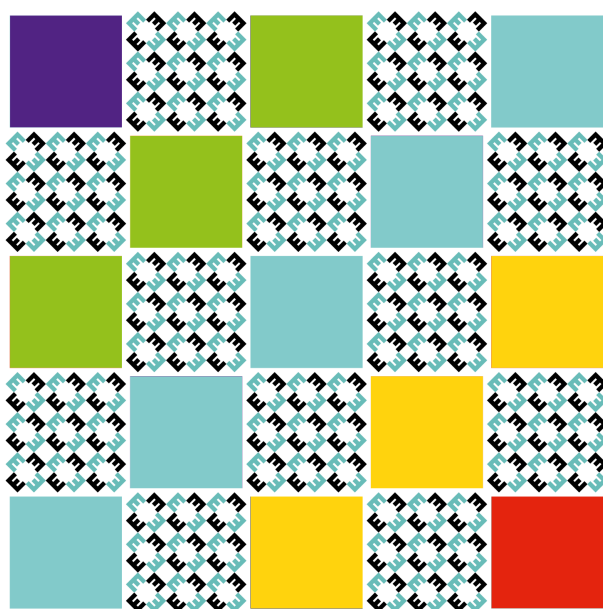

Szarvas, Csabacsúd és Hunya KLÍMASTRATÉGIÁJA

CÉLOK, INTÉZKEDÉSEK

Szerzők: Győri Kata, Magyar László, Olasz, Krisztina, Pej Zsófia

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Minden jog fenntartva.

Az adatok közlésére a „Nevezd meg! - Ne add el! - Ne változtasd!” licence érvényes.

IMPRESSZUM

Szarvas, Csabacsúd és Hunya Klímastratégiája

Szerzők:

Győri Kata, ENERGIAKLUB- Klímaadaptáció

Magyar László, ENERGIAKLUB - Kibocsátás csökkentés

Olasz Krisztina, ENERGIAKLUB- Szemléletformálás

Pej Zsófia, ENERGIAKLUB- Klímaadaptáció

Köszönetnyilvánítás:

A Klímastratégiához nyújtott információkat és ötleteket köszönjük:

Szarvas, Csabacsúd és Hunya közös Klímastratégiáját az érintett önkormányzatok közgyűlése 2022.-én hozott/2022. (...) számú határozatával jóváhagyta.

ENERGIAKLUB
SZAKPOLITIKAI INTÉZET
MÓDSZERTANI KÖZPONT

ENERGIAKLUB, 2021

Minden jog fenntartva.

Az adatok közlésére a „*Nevezd meg! - Ne add el! - Ne változtasd!*” licence érvényes.

Szarvas, Csabacsúd és Hunya KLÍMASTRATÉGIÁJA	1
CÉLOK, INTÉZKEDÉSEK	1
TARTALOM.....	3
1. Bevezetés.....	1
2. JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER	1
2.1. Szarvas, Csabacsúd és Hunya klímavédelmi jövőképe és célstruktúrája.....	1
2.1.1. Dekarbonizációs célkitűzések.....	1
2.1.2. Adaptációs és felkészülési célkitűzések.....	2
2.1.3. Klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzések.....	2
3. Horizontális intézkedésjavaslatok	5
H.1 Mainstreaming	5
H.2 Klímaműhely	5
H.3 Üzleti klímafórum	5
H.4 Klímabarát díj	5
4. Mitigációs intézkedésjavaslatok	5
M.1 Épületenergetikai ingatlan adatbázis létrehozása és fenntartása.....	5
M.2 Önkormányzati energiagazdálkodási irányítási rendszer bevezetése/fejlesztése és működtetése	6
M.3 Zöld közbeszerzés - az önkormányzat közbeszerzési folyamatainak zöldítése	6
M.4 Energia Megtakarítási Intézkedési Terv megvalósítása és felülvizsgálata	6
M.5 Közvilágítás fejlesztés	6
M.6 Önkormányzati szektoron kívüli épületállomány energetikai korszerűsítése	6
M.7 Napelem telepítés és hőszivattyús rendszerek kialakítása lakossági, szolgáltató és ipari épületeknél	6
M.8 Energiaközösségek - energia megtakarítási verseny háztartásoknak	6
M.9 Munkahelyi energiaközösségek - energiamegtakarítási verseny köz- és irodaépületeknek.....	6
M.10 SUMP kidolgozása	7
M.11 Ipari méretű napelem parkok kiépítése.....	7
M.12 Geotermikus energiahasználat használat bővítése Szarvason.....	7
M.13 Geotermikus energiában rejlő lehetőségek felmérése Hunyán és Csabacsúdon.....	7
M.14 Kerékpáros koncepció és kerékpár hálózati terv kidolgozása.....	7
M.15 A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése	7
M.16 Kerékpáros közlekedés népszerűsítése, támogatása	7
M.17 Elektromos távolsági buszok és önkormányzati flotta.....	7
M.18 Forgalomcsillapítás közlekedés-szervezési eszközökkel	8
M.19 A környéki vasúti és busz közlekedés fejlesztése - modális váltás tömegközlekedésre.....	8
M.20 Gépkocsik megosztott használata (telekocsi, közösségi autóbérlő szolgáltatások).....	8
M.21 Elektromobilitás támogatása.....	8
5. Adaptációs intézkedésjavaslatok.....	9
A.1 Rendkívüli időjárás esetén alkalmazandó tervek kidolgozása és életbe léptetése.....	9
A.2 Hőszigetelés azonosítása és élhetőbbé tétele	9
A.3 Épületek árnyékolása.....	9
A.4 A csapadékvíz visszatartás/tárolás telken belüli megoldásainak elterjesztése.....	10
A.5 Csapadékvíz befogadó, szikkasztó és elvezető infrastruktúra fejlesztése.....	11
A.6 Az invazív, tájidegen növények terjedésének visszaszorítása	11
A.7 Biológiai csípőszúnyog-gyérítés arányának növelése	11
A.8 Fakataszter létrehozása	11
A.9 Városi közterek és parkok klímaadaptációjának stratégiai előkészítése.....	12
A.10 Közterületek és zöldfelületek klímaadaptív fejlesztése	12
A.11 Adaptációs megoldások előtérbe helyezése a tervezett beruházások végleges terveinek megalkotása során	13
A.12 Telefonos önkormányzati applikáció a lakosság tájékoztatására.....	13
A.13 Alkalmazkodás a helyi jogszabályok segítségével	13
6. Szemléletformálási célok megvalósításához kapcsolódó intézkedésjavaslatok.....	15

SZ.1. Energetikai és klímavédelmi tanácsadó iroda	15
SZ.2. Szakmaspecifikus érzékenyítő képzések önkormányzati, polgármesteri hivatali munkatársak számára 15	
SZ.3. Hulladékkal való tüzelés visszaszorítása - kampány	16
SZ.4. A vízfogyasztás mérséklése irányuló kampány.....	16
SZ.5. Kampány a helyi élelmiszer népszerűsítésére	16
SZ.6. Kampány az energiaszegénység ellen	16
SZ.7. Társasházi energiaaudit promotálása	17
SZ.8. Klímabarát közlekedés kampány	17
SZ.9. Művelődési központok klímavédelmi programjainak bővítése	17
SZ.10.Önkormányzati nyílt napok.....	18
SZ.11.Összehangoltabb fenntarthatósági kommunikáció	18
SZ.12.Rendezvényzöldítés.....	18
7. Végrehajtási keretrendszer megvalósítása	19
7.1. Intézményi együttműködési keretek	19
7.2. Érintettek, partnerségi terv.....	19
7.3. Finanszírozás.....	19
7.4. Monitoring és felülvizsgálat	20
7.5. Indikátorok	21
7.6. A jövőbeni stratégiai tervezési és felülvizsgálati tevékenység harmonizálása a klímastartégiával ...	21

1. BEVEZETÉS

Jelen dokumentum célja a helyzetértékelés (lásd külön dokumentumban) eredményein alapuló célmeghatározás és a célok eléréséhez szükséges intézkedések meghatározása.

2. JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER

2.1. Szarvas, Csabacsúd és Hunya klímavédelmi jövőképe és célstruktúrája

Szarvas város 2015-ben elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégiájában (ITS) a gazdasági és turisztikai szempontok mellett megjelenik a fenntarthatóság és a természeti értékek védelme.¹:

„Szarvas Békés megye nyugati kapuja, a Szarvasi járás igazgatási, szolgáltatási és foglalkoztatási központja, változatos természeti és kulturális adottságai, komplex termékinálata révén vonzó turisztikai központ, a térség prosperáló gazdasági centruma, az itt élők és ideérkező vendégek számára is élhető, fenntartható középváros”

Az ITS és az önkormányzatainak megkérdezése alapján a 3 település közös klímastratégiájának víziója:

„Szarvas város a klímavédelemben országos szinten példamutató településként 2050-ig a klímasemlegességet tűzi ki célul, ennek megfelelően folyamatosan csökkenő szén-dioxid kibocsátással a klímaváltozás már meglévő hatásaihoz is alkalmazkodik, irányt mutatva és vezetve a klímavédelem és klímaadaptív szemlélet útján Hunya és Csabacsúd településeit.”

2.1.1. Dekarbonizációs célkitűzések

A klímastratégia egyik legfontosabb feladata, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével kapcsolatban célokat és intézkedéseket határozzon meg. A fő cél átfogóan a település egészére vonatkozó csökkentés, míg a specifikus célok, intézkedések szektorokhoz, felelősökhöz kötöttek.

A három település közös klímastratégiájában konkrét üvegházgáz-emisszió-csökkentési célszám nem kerül kitűzésre, viszont Szarvas 2021-ben elkészült Fenntartható Energia és Klímaakciótervében 2030-ig 40%-kal kívánja csökkenteni a település szén-dioxid kibocsátását-a 2019-es bázisévhez képest.

Távlati célként a települések vezetése 2050-re a klímasemlegesség elérését kívánja megvalósítani.

A specifikus mitigációs célkitűzések, melyek az általános kibocsátáscsökkentési cél elérését biztosítják:

- M/I Az önkormányzati épületek klímatudatos modernizálása és monitorozása
- M/II A lakossági épületek energiafogyasztásának és kibocsátásának csökkentése
- M/III A mezőgazdasági szektorból eredő kibocsátásainak csökkentése
- M/IV Helyi megújuló energiák, elsősorban nap és geotermikus adottságok széleskörű használata
- M/V A közösségi közlekedés és a kerékpáros infrastruktúra fejlesztése; forgalomcsillapítás; elektromobilitás

¹ http://www.szarvas.hu/doc/programok-fejlesztési-strategiak6_0.pdf

2.1.2. Adaptációs és felkészülési célkitűzések

A Klímastratégia általános adaptációs célja:

„A sérülékeny hatásviselők és ágazatok klímaváltozási és extrém időjárási hatásokkal szembeni alkalmazkodó-képességének erősítése.”

A klímastratégia kockázatértékelése alapján a szélsőséges hő és az aszály jelenségei jelentenek Szarvason és környékén kiemelkedő kockázatot.

A várható hatások - hőhullámok gyakoriságának és hosszának növekedése, szélsőségesebb csapadéeloszlás, aszályos időszakok hosszának növekedése, gyakoribb viharok, új invazív fajok megjelenése, talajvízszint csökkenése, stb. - elsősorban az emberi egészség és a vízgazdálkodás területein lesznek súlyosak, másodsorban az épületek, a biológiai sokféleség, a mezőgazdaság és a városi zöldfelületek szenvedhetnek károkat.

A célok meghatározásánál azokra a területekre fókuszáltunk, amelyek megoldása önkormányzati szinten elképzelhető és megvalósítható.

Specifikus adaptációs célkitűzések:

A/I Villámárvizekkel, áradásokkal szembeni sérülékenységek csökkentése;

A/II Hőhullámokkal kapcsolatos egészségügyi hatások megelőzése/kivédése, alkalmazkodóképesség fejlesztése;

A/III Klímatudatos vízgazdálkodás

A/IV Települési zöldfelületek rezilienciájának növelése, klímatudatos zöldfelület-fejlesztés

A/V Biológiai kártevőkkel szembeni ellenállóképesség növelése

2.1.3. Klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzések

A klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzéseket nem külön ágazatként, hanem horizontális jelleggel fogalmazzuk meg.

Specifikus horizontális célkitűzések:

SZ/I Energiaszegénység csökkentése: a hátrányos helyzetű, szociális ellátásra szoruló társadalmi csoportok sérülékenységének csökkentése, az energiaszegénység következményeinek megelőzése, mérséklése, ráirányítani a problémára a lakosság figyelmét.

SZ/II Energia és klímatudatosság növelése: a lakosság energia és klímatudatos életmódra való átállítása

SZ/III Közlekedési energiamegtakarítás és kibocsátásának csökkentése: a klímabarát közlekedési módok népszerűsítése (kerékpár, gyaloglás, tömegközlekedés, e-mobilitás) és a személygépkocsi-használat csökkentése

Vízió

„Szarvas város a klímavédelemben országos szinten példamutató településként 2050-ig a klímasemlegességet tűzi ki célul, ennek megfelelően folyamatosan csökkenő szén-dioxid kibocsátással a klímaváltozás már meglévő hatásaihoz is alkalmazkodik, irányt mutatva és vezetve a klímavédelem és klímadaptív szemlélet útján Hunya és Csabacsúd településeit.”

Átfogó célok

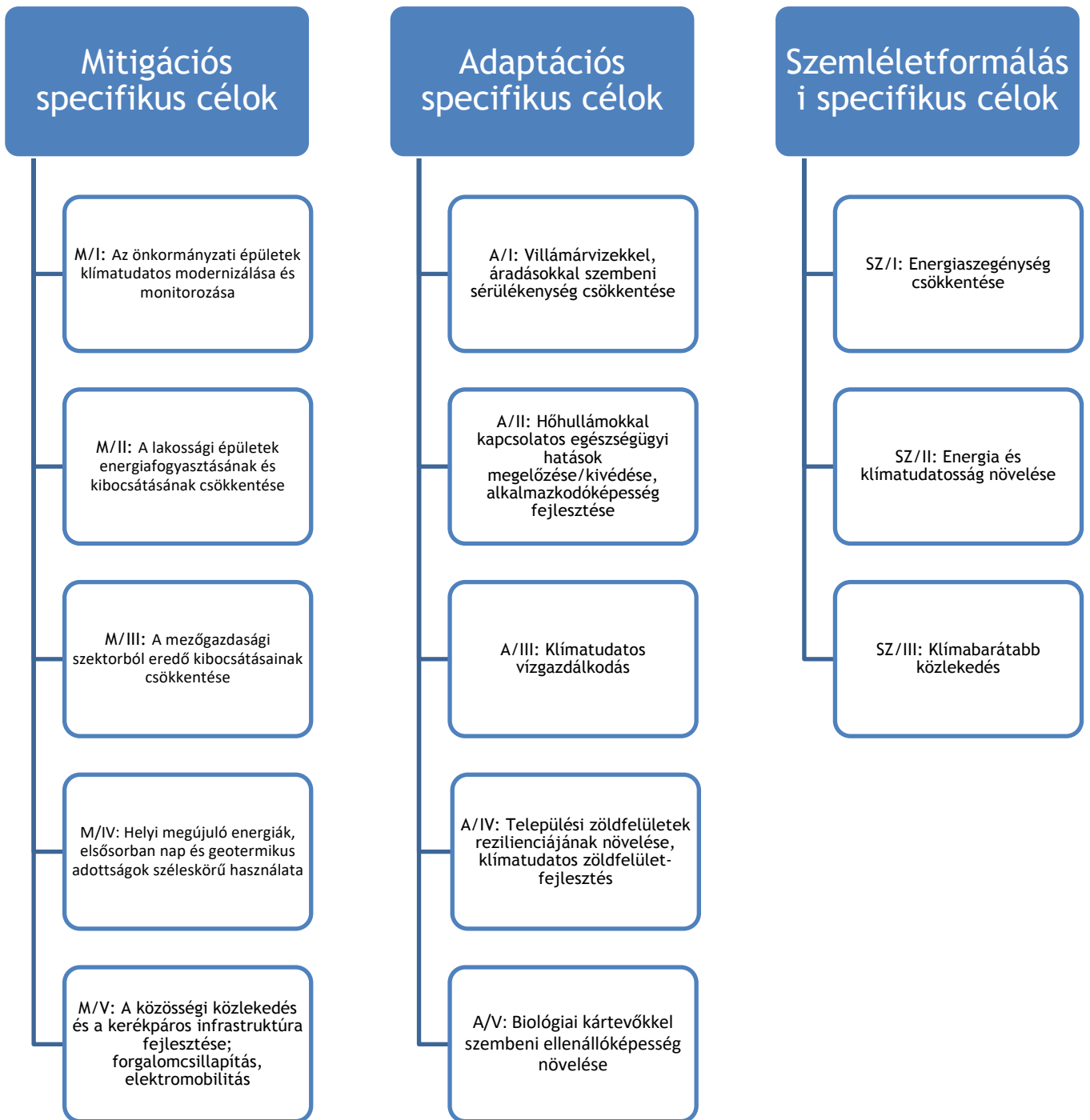
A települések üvegházgáz-emissziója folyamatosan csökken, 2050-re a klímasemlegesség elérésével

A sérülékeny csoportok és ágazatok alkalmazkodóképessége erősödik a klímaváltozás hatásaival szemben

Horizontális cél

Szarvas, Csabacsúd és Hunya lakosságának klímatudatossága nő

1. ábra Szarvas, Csabacsúd és Hunya klímastratégiájának víziója, átfogó és horizontális céljai

2. ábra Szarvas, Csabacsúd és Hunya klímaturatégiájának specifikus céljai

3. HORIZONTÁLIS INTÉZKEDÉSJAVASLATOK

H.1 Mainstreaming

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Klímavédelmi szempontok érvényesítése a települések településfejlesztési terveiben és stratégiáiban (dokumentum kidolgozás és felülvizsgálat), és az önkormányzat és háttérintézményeinek mindennapos működésében.

H.2 Klímaműhely

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Az önkormányzat klímavédelemmel kapcsolatos munkájának támogatására a településeken működő társadalmi szervezetek, valamint az itt élő releváns szakértők bevonásával működik a klímaműhely. A társadalmi testület feladata a helyi klímapolitikai dokumentumok előkészítésében és véleményezésében való részvétel, a kapcsolódó aktualitások, a klímastratégia végrehajtásának nyomon követése. A műhely elektronikus levelezőlistát tart fenn és évente többször tanácskozik.

H.3 Üzleti klímafórum

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

A települések ipari, szolgáltató és mezőgazdasági tevékenységeinek ÜHG kibocsátását az önkormányzat leginkább koordinációs és információs tevékenységgel tudja ösztönözni, elsősorban a vállalatok CSR tevékenységeire építve.

H.4 Klímabarát díj

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

A három önkormányzat közös 'klímabarát díjat' indít' és a települések klímavédelmi munkájában részt vevő csoportok javaslatai, majd lakossági szavazás alapján évente díjjal jutalmazza mindazon civil szervezeteket, vállalkozásokat és magánszemélyeket, akik adott évben a legtöbbet tették a települések mitigációs, adaptációs és energiaszegénységgel kapcsolatos céljainak megvalósításáért.

4. MITIGÁCIÓS INTÉZKEDÉSJAVASLATOK

M.1 Épületenergetikai ingatlan adatbázis létrehozása és fenntartása

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

A szén-dioxid kibocsátás legnagyobb része az épületekhez és létesítményekhez kötődik, azonban jelenleg nem áll rendelkezésre adatbázis, amely segíthetné az önkormányzat mitigációs törekvéseit.

M.2 Önkormányzati energiagazdálkodási irányítási rendszer bevezetése/fejlesztése és működtetése

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Csabacsúd és Hunya esetében Szarvas mintájára javasoljuk az energiamonitoring rendszer bevezetését. A három település esetében javasolt a kimondottan középületek energia monitoringjára kifejlesztett szoftver beszerzése.

M.3 Zöld közbeszerzés - az önkormányzat közbeszerzési folyamatainak zöldítése

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Az intézkedés a beszerzési és közbeszerzési szabályzat klímavédelmi, ezen belül különösen energetikai szempontból való felülvizsgálatát és megújítását, az elvárás rendszer lefektetését, az érintett munkatársak képzésével, a megfelelő érintetti kommunikációs elemek és módok kidolgozására, valamint mindezek alkalmazására terjed ki.

M.4 Energia Megtakarítási Intézkedési Terv megvalósítása és felülvizsgálata

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.5 Közvilágítás fejlesztés

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

A települések esetében javasolt a közvilágítás hagyományos izzóinak LED lámpatestekre történő cseréje.

M.6 Önkormányzati szektoron kívüli épületállomány energetikai korszerűsítése

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.7 Napelem telepítés és hőszivattyús rendszerek kialakítása lakossági, szolgáltató és ipari épületeknél

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.8 Energiaközösségek - energia megtakarítási verseny háztartásoknak

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Az évente meghirdetett program alapvetően a háztartásoknak segít különböző eszközökkel abban, hogy átgondolják mindennapi energiafogyasztásukat, szokásaikat, és fokozatosan életmódot váltsanak: fenntarthatóbb, zöldebb „pályára” állítsák háztartásukat. Az „Energiaközösségek” 5-10 háztartásból álló csoportok, amelyek 4-5 hónapon keresztül együtt, csapatban versenyeznek más csapatokkal azon, hogy ki tud több energiát megtakarítani.

Bővebb információ: <http://www.energiakozossegek.hu>

M.9 Munkahelyi energiaközösségek - energiamegtakarítási verseny köz- és irodaépületeknek

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.10 SUMP kidolgozása

- Szarvas

Az Európai Unió által is szorgalmazott, egyes EU-s támogatási lehetőségek megpályázásakor elvárt Fenntartható városi mobilitási terv (Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) készítése. A SUMP a meglévő város- és közlekedésfejlesztési tervek szintetizálását, a megvalósítható, finanszírozható és a környezetbarát mobilitási megoldásokat tartalmazó fejlesztések elősegítését és előkészítését célozza.

M.11 Ipari méretű napelem parkok kiépítése

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.12 Geotermikus energiahasználat használat bővítése Szarvason

- Szarvas

M.13 Geotermikus energiában rejlő lehetőségek felmérése Hunyán és Csabacsúdon

- Csabacsúd, Hunya

M.14 Kerékpáros koncepció és kerékpár hálózati terv kidolgozása

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

A kerékpáros fejlesztési koncepció elsődleges célja a kerékpáros közlekedés részarányának növelése, a folyamatot hatékonyan segítő fejlesztések meghatározása - beleértve a hálózati elemek újragondolását, az infrastrukturális elemek és szabályozási elemek, valamint a kapcsolódó kommunikációs stratégia meghatározását.

M.15 A kerékpáros infrastruktúra fejlesztése

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

A gépjárműhasználat csökkentése érdekében a lakosság körében elengedhetetlen, hogy a kerékpáros közlekedési infrastruktúra hiányzó elemei felmérésre kerüljenek, ezt követően pedig pótolják az elemeket.

M.16 Kerékpáros közlekedés népszerűsítése, támogatása

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Kerékpáros közlekedést népszerűsítő kampányok megvalósítása, támogatása (pl. az Európai Mobilitási Hét keretein belül; Kerékpáros Nap szervezése különböző programokkal; Bringázz a Munkába! kampány helyi szintű népszerűsítése).

M.17 Elektromos távolsági buszok és önkormányzati flotta

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.18 Forgalomcsillapítás közlekedés-szervezési eszközökkel

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Szabályozási intézkedések: sebességkorlátozás, korlátozott behajtású/sebességű lakó- és pihenő övezetek kijelölése, parkolás szabályozása.

Tervezési és infrastrukturális intézkedések: utak szűkítése, gyalogos övezetek kijelölése.

M.19 A környéki vasúti és buszközlekedés fejlesztése - modális váltás tömegközlekedésre

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.20 Gépkocsik megosztott használata (telekocsi, közösségi autóbérlő szolgáltatások)

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

M.21 Elektromobilitás támogatása

- Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Az elektromobilitás támogatása érdekében elektromos töltőállomások létesítésére van szükség a településeken, minél sűrűbben, elsősorban a nagyobb parkolók területén.

5. ADAPTÁCIÓS INTÉZKEDÉSJAVASLATOK

A.1 Rendkívüli időjárás esetén alkalmazandó tervek kidolgozása és életbe léptetése

Települések	Szarvas, Csabacsúd, Hunya
Rövid leírás	<p>A jövőben várhatóan gyakoribbá és intenzívebbé váló rendkívüli időjárás helyzetekre (pl. hóhullámokra) való felkészülés jegyében olyan terv kidolgozása, amely pontosan meghatározza és szabályozza az alkalmazandó intézkedések eljárásrendjét (pl. tájékoztatandók és rendkívüli ellátásban részesítendőek köre, tájékoztatási csatornák, üzenetek információ tartalma, ellátásban résztvevők meghatározása (házi orvosok, védőnői szolgálat, idősek otthonainak dolgozói stb.), utasítási jogkörök, közintézmények feladatai). A terv külön figyelembe veszi és tartalmazza már meglévő katasztrófavédelmi forgatókönyvek elemeit (energiaellátás vagy hulladékszállítás leállása, közlekedési, ivóvíz-ellátási nehézségek).</p> <p>A terv sikeres megvalósítása érdekében az önkormányzatok és az érintett további szervezetek felelős vezetőinek, munkatársainak tájékoztatása és felkészítése egy képzés keretében a vészhelyzetek és extrém időjárás események előfordulásakor életbe lépő intézkedésekről az ezeket szabályzó aktuális terv alapján. A képzésekre legalább évente sort kell keríteni.</p>

A.2 Hőszegzónák azonosítása és élhetőbbé tétele

Település	Szarvas
Rövid leírás	<p>A várható hőszegnap-gyakoriság növekedése miatt a szabadban való tartózkodás, kerékpáros és gyalogos közlekedés egyre nagyobb egészségi kockázatokat jelent majd. A város hőszegzónáinak azonosítása nagyon fontos annak érdekében, hogy ezeken árnyékolt pihenőhelyek, zöldhomlokzatok, párapapuk, ivó- és locsolóutak (utóbbiak esetében pl. a tűzcsapokra szerelhető adapter alkalmazásával), köztérek árnyékolása kialakítható legyen. Emellett hóhullámos napok esetében az önkormányzat biztosítson ingyenes vízostyást a hőszegzónákban. A klímavédelmi területek kijelölésében figyelembe kell venni a hőszegzónák elhelyezkedését is, ennek megfelelően kell kialakítani a műszaki elemek számát és elhelyezkedését. A játszótérek, köztéri pihenőhelyek, járdák és futó utak mentén biztosítani kell a kellő árnyékoltságot.</p>

A.3 Épületek árnyékolása

Települések	Szarvas, Csabacsúd, Hunya
Rövid leírás	<p>Az árnyékolásra elsősorban az egyes intézmények (különösen a sérülékeny társadalmi csoportokat ellátó intézmények) kitett, déli, esetleg déli és nyugati homlokzatai esetében van szükség. Kedvező esetben megfelelő méretű, lehetőleg lombhullató fák ellátják ezt a feladatot, amennyiben nem, legalább a nyílászárók (elsősorban külső) árnyékolásáról gondoskodni szükséges.</p> <p>Nyílászárók árnyékolása redőnnyel javasolt az egészségügyi és óvodai nevelési intézményekben, elsősorban a déli homlokzatokon.</p> <ul style="list-style-type: none">- Emellett lakossági pályázati lehetőség meghirdetése is javasolt jövedelmi helyzettől és a lakás vagy lakóépület állapotától függően 30-50%-os támogatási intenzitással, éves kerettel, déli (DK, DNy) homlokzatokon lévő nyílászárók kézi vezérlésű külső árnyékoló szerkezeteinek

	létesítésére. Elsősorban idők részére, kapcsolódó szakmai szolgáltatással (kivitelező céggel az önkormányzat kössön keretszerződést, ne a kedvezményezetteknek kelljen egyesével megfelelő kivitelezőt találni) és szükség esetén pályázatírási segítséggel.
--	--

A.4 A csapadékvíz visszatartás/tárolás telken belüli megoldásainak elterjesztése

Települések	Szarvas, Csabacsúd, Hunya
--------------------	---------------------------

Rövid leírás	<p>A kettő ötvözeteként cél referencia és/vagy bemutató pontok létesítése közösségi kertekben, oktatási és önkormányzati intézményeknél.</p> <p>A hirtelen, nagy mennyiségben lezúduló csapadékok számos problémát okozhatnak a település infrastruktúrájában, különösen, ha az elvezetésük, szikkasztásuk nem megfelelő. Ugyanakkor a vízhiányos időszakokban enyhítést jelent, ha a talajban, vagy mesterséges infrastruktúrákban korábban készletezett vizet felhasználhatjuk.</p> <p>A csapadékvíz visszatartás és újrahasznosítás háztartási és intézményi szinten is kivitelezhető, amit az önkormányzat kétféleképpen tud megtenni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • támogatási mechanizmus kialakítása és működtetése (kisadományi program magánszemélyek és intézmények számára); a támogatási rendszernek a saját víztározók (ciszterna, záportározó) kialakítását, illetve az összegyűjtött csapadék szürkevízként, öntözővízként, medencehasználatban történő hasznosítását kell ösztönöznie. • kapcsolódó információs tevékenység és kommunikációs kampány révén. <p>A probléma kezelésére az alábbi lépések megtétele szükséges:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lakossági csapadékvíz-gyűjtés támogatása: lakos csekély önerő megfizetése és 1-2 órás képzés/tájékoztatás után csapadékvíz-gyűjtő edényt kap, melynek kihelyezéséről és szakszerű működtetéséről gondoskodnia kell. A képzés keretében a pangó vizek felszámolásának fontosságát és a szúnyoggyérítés lakossági feladatait is érdemes kezelni. - Problematikus területeken a csapadékvíz elvezetésének megoldására tanulmányterv, majd részletes műszaki tervek készítése és a szükséges infrastruktúrák kiépítése. - Magasházak parkolóinak felújítása (csak Szarvason): a parkolóhelyek vízáteresztő burkolattal való ellátása, az út/parkoló felületek szintbe hozása a meglévő zöldfelületekkel, megfelelő szűrők alkalmazása mellett a burkolt felületekről elfolyó víz zöldfelületre engedése (szükség esetén drénezés vagy csak részben rávezetés mellett). - Önkormányzati épületek csapadékvizének gyűjtése, hasznosítása vagy szikkasztása lehetőleg az adott ingatlanon. Elsősorban felújítások során a tervezési folyamatban szükséges elvárásként megfogalmazni ezt a kitélt. - Vízelvezető árokrendszer megújítása: a korábban jól működő, mára sok helyen parkoló felületté feltöltött vízelvezető felületeket ellátása eredeti funkciójával - Szikkasztó infrastruktúra rendszeres karbantartása - Burkolt felületek csökkentése: közterületek felújításakor csak a lehető legszükségesebb méretű felületek legyenek burkolva, ahol lehet, legyen talaj és növénytakaró, ahol szükséges valamennyi szilárdítás, vízáteresztő burkolatok előnyben részesítése
---------------------	---

A.5 Csapadékvíz befogadó, szikkasztó és elvezető infrastruktúra fejlesztése

Település	Szarvas
Rövid leírás	<p>A csapadékvíz gazdálkodási és belvíz-elvezetési infrastruktúra kialakításának folytatása (VII. ütem) a következő utcákban: Dózsa Gy., Tessedik S., Arany J., Budai-Nagy A., Martinovics, Vajda P., Lehel, Állomás, Vágóhíd.</p> <p>Fontos emellett a két, nem kielégítően funkcionáló záportározó (a Rákóczi utca végén és a Dózsa Gy. út végén) rehabilitálása.</p> <p>Elsőként a tervezési folyamatokat szükséges lebonyolítani, melynek során elsődleges célként (tekintettel az egyre többször várható aszályos időszakokra és magasabb hőmérsékletekre) a csapadékvíz megtartását szükséges meghatározni. A tervezés során az alábbi prioritási sorrendet javasolt tartani:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Új burkolatok kerülése, meglévő burkolatok bontása, vízáteresztővé tétele 2. A csapadékvíz helyi összegyűjtése és felhasználása (helyi lakosság és intézmények feladata, lásd előző intézkedés) 3. Csapadékvíz megtartás 4. Csapadékvíz beszivárogtatás (talajvíz feltöltés) 5. Csillapított elvezetés

A.6 Az invazív, tájidegen növények terjedésének visszaszorítása

Települések	Szarvas, Csabacsúd, Hunya
Rövid leírás	<p>Az őshonos növényzetet kiszorító, allergizáló invazív, tájidegen növényfajok felmérése, monitorozása, a lakosságot és más érintetti csoportokat is bevonó visszaszorítási alternatívák és kezelési terv kidolgozása, majd végrehajtása.</p>

A.7 Biológiai csípőszúnyog-gyérítés arányának növelése

Település	Szarvas
Rövid leírás	<p>A biológiai módszerekkel történő csípőszúnyoggyérítés szerepének fokozása külső szakértő bevonásával. Az alaposabb megismerés érdekében feltérképezés zajlik, majd az önkormányzat ennek ismeretében dolgozza ki a hatékonyabb, de ökológiai szempontból kíméletesebb cselekvési tervet, amely évenként kerül felülvizsgálatra.</p>

A.8 Fakataszter létrehozása

Település	Szarvas
Rövid leírás	<p>A város közterületi faállományának felmérését és nyilvántartását szolgáló nyilvános adatbázis létrehozása, kiegészítve a zöldfelületek egyéb elemeinek (cserjés állomány, öntözést igénylő területek stb.) kataszterével.</p> <p>A városi zöld infrastruktúra elemei közül a fák nyújtják a legsokoldalúbb környezeti szolgáltatást. A jó strukturális összetételű, egészséges városi faállománynak az adaptációs potenciál növelésében kiemelkedő szerep jut. Az operatív menedzsment feladatok megtervezéséhez és hatékonyságának növeléséhez, a döntés előkészítési adatigényekhez, a koncepciózus zöldfelület</p>

	tervezéshez, valamint a tudományos kutatások előreviteléhez egyaránt elengedhetetlenül szükséges egy részletes, geoinformatikai alapokon nyugvó, nemzetközi standardoknak is megfelelő, naprakész fa adatbázis létrehozása. Fontos, hogy az adatbázis egyszerre szolgálja ki az összes fent jelzett igényt, folyamatosan frissüljön a zöldfelület menedzsment tevékenységei nyomán és a szakemberek (tervezők, döntéshozók, kutatók) számára hozzáférhető legyen. Emellett kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a kataszter létrehozása után annak felülvizsgálata is biztosított legyen és folyamatosan naprakészen legyen tartva.
--	--

A.9 Városi közterek és parkok klímaadaptációjának stratégiai előkészítése

Település	Szarvas
------------------	---------

Rövid leírás	<p>A fák és a városi zöldfelületek olyan komplex ökológiai szolgáltatásokat nyújtanak, melyek sokat segítenek az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban, mind a hőhullámok, mind az intenzív csapadékok kezelése terén, ezért mindenképp szükséges a klímaadaptációjuk elősegítése.</p> <p>Egy egységes zöldfelület-fejlesztési koncepció, stratégia és részletes ütemtervek kidolgozása mindenképp szükséges, amely lehetőség szerint a fakataszter létrehozásával párhuzamosan, annak eredményeire építve dolgoz ki koncepciót a város zöld-vagyonának fejlesztésére vonatkozóan. A stratégia mindenképp tartalmazza a meglévő, és újonnan kialakításra kerülő zöldfelületek klímaadaptív módon történő kialakítására/átalakítására vonatkozó terveket.</p>
---------------------	--

A.10 Közterületek és zöldfelületek klímaadaptív fejlesztése

Települések	Szarvas, Csabacsűd, Hunya
--------------------	---------------------------

Rövid leírás	<p>A települések kiemelkedő alkalmazkodási potenciált jelentő rendszere a zöldfelületek hálózata. Megőrzésük és minőségi fenntartásuk mellett kiemelkedően fontos, hogy a települések közterületeinek fejlesztése is klímaadaptív módon történjen. Az alábbi beavatkozások segítségével a helyi közterületek és zöldfelület hálózat alkalmazkodóképessége növelhető:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Közterek, főleg játszóterek megfelelő árnyékolásának kialakítása - A közterületek mikroklimatikus viszonyainak fejlesztéséhez több vízfelület létrehozása (pl. szökőkutak, tavak) - Extenzív kezelésű biodiverz zöldfelületek kiterjedésének növelése, melyek természetközeli hatásukkal és változatosságukkal kevésbé érzékenyek (vagyis virágos rét szerű, kevesebbszer kaszált területek) - Túlságosan sok burkolt felülettel rendelkező városi területek zöldfelületeinek növelése (Szarvas) - A közparkokban, játszótereken vízáteresztő burkolatok használata - A meglévő, zöldterületet erősen korlátozó közművezetékek áttelepítése, a fátelépítések elősegítéséhez - Meglévő erdősávok karbantartása, illetve bővítése - Olyan mikroklimatikus viszonyokhoz alkalmazkodó, szárazságtűrő fák ültetése, illetve hosszútávon olyan kevésbé vízigényes vegetációk elterjesztése a közterületeken és közparkokban, melyekkel elősegíthető a növényzet adaptációja
---------------------	---

A.11 Adaptációs megoldások előtérbe helyezése a tervezett beruházások végleges terveinek megalkotása során

Települések	Szarvas, Csabacsűd, Hunya
Rövid leírás	<p>A következő időszak létesítmény-fejlesztési terveinek elkészítésekor javasolt megvizsgálni, és lehetőség szerint élni az alábbi klímaadaptációt elősegítő eszközökkel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vízáteresztő burkolatok alkalmazása a lehető legnagyobb burkolandó felületen - zöld homlokzat és/vagy zöld tető telepíthetősége - árnyékolók (legalább a déli oldalon, különös tekintettel az üvegezett felületekre) - telekre hulló csapadék szikkasztása és/vagy gyűjtése és újrahasznosítása - homlokzat- és burkolatszínek és felületek klímaadaptív megválasztása (pl. világos színek) <p>Az önkormányzat ezeket a szempontokat saját beruházásainak megvalósítása során is érdemes alkalmaznia, emellett ösztönözni a lakosságot és az üzleti, magánszférát a klímaadaptációs szempontok figyelembe vételére.</p>

A.12 Telefonos önkormányzati applikáció a lakosság tájékoztatására

Település	Szarvas
Rövid leírás	<p>Önkormányzat által olyan telefonos applikáció fejlesztése, mely részletes tájékoztatást nyújt és a helyi lakosok számára értesítést küld vihar érkezése, szélsőséges hőmérsékleti jelenségek (fagyveszély, hóhullám), UV veszély esetén. Az extremitásokról való értesítés mellett minden vészhelyzet típushoz kapcsolódhat egy-egy védekezéshez szükséges tanács, lehetőség pl. hóhullám esetén, milyen klímamenedékekbe vonulhatnak a lakosok (hűtött helyek térképen). Az applikáció létrehozásán túl az önkormányzat, szükség esetén külső szakértő szervezet bevonásával gondoskodik a rendszer fenntartásáról és üzemeltetéséről.</p>

A.13 Alkalmazkodás a helyi jogszabályok segítségével

Települések	Szarvas, Csabacsűd, Hunya
Rövid leírás	<p>A helyi szabályozások számos lehetőséget adnak a beavatkozásra az alkalmazkodó képes, rugalmasan ellenálló település kialakítása érdekében. Felülvizsgálandó - és szigorítandó/kiegészítendő elsősorban a helyi építési szabályzat és kapcsolódó szabályok (pl. településképi rendelet, rendezési terv).</p> <p>Javasolt külön környezetvédelmi (vagy szűkebben: éghajlatvédelmi) rendelet létrehozása/fejlesztése, melynek elemei lehetnek többek közt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a megújuló energiákat hasznosító vagy zöldszerűt kialakító vállalkozások iparüzési adójának csökkentése, parkolóikat megfelelő körülmények közé telepített és gondozott fák nélkül hagyó vállalkozások adójának növelése mellett; • a zöldterületek fenntartója és a közművek kezelői közti együttműködést ki kell terjeszteni és elmélyíteni, pl. szabályozni, hogy nem csak az közút kezelőket, hanem a zöldfelület-fenntartási

	<p>részleget is értesíteni kell előzetesen és egyidejűleg, amikor a közműkezelők földkábeleket érintő karbantartást vagy felújítást végeznek, ill. kertészeti szakfelügyelet elvárását ilyen beavatkozások esetén. (Ha a fák gyökereinek elvágása megtörténik a zöldterület-fenntartók értesítése nélkül, az életveszélyes balesetekhez vezethet.)</p> <ul style="list-style-type: none">• fásítási, zöldítési követelmények meghatározása hagyományos beépítésű utcákban.• bármilyen fakivágás esetén szigorú pótlási követelmények meghatározása, pl. a kivágott fa lombtérfogatának duplájának megfelelően kelljen új fát ültetni, új ültetéseknél 3 éves utógondozás kikötése stb.• más intézkedések keretében megfogalmazott akciók finanszírozásának rendje, éghajlatvédelmi alap létrehozása
--	---

SZ.1. Energetikai és klímavédelmi tanácsadó iroda

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Energetikai és klímavédelmi tanácsadó iroda		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél			
Rövid leírás	<p>Az iroda célja, hogy a lakosság (és a vállalkozások) számára elérhető tanácsadási lehetőséget biztosítson az energia- és klímatudatos életmódot, a háztartási szintű beavatkozási/fejlesztési lehetőségeket, az ezt támogató pályázati és egyéb lehetőségeket illetően. A tanácsadás interaktív, elektronikus csatornákon és személyesen történik (előre meghatározott nyitvatartási időben). Szóróanyagok, tájékoztató füzetek terjesztésével is segítheti a lakosságot. A személyes tanácsadás lehetősége előmozdítja a felújítási (és befektetési) hajlandóságot és nagyban hozzájárul a település zöldítéséhez. Az iroda elláthatja emellett az akcióterv más kapcsolattartási feladatait is (pl. a díjak, támogatási programok esetén), de tevékenysége összhangba hozható a mindenkori célirányos fejlesztési projektek és programok keretrendszerével is, elláthatja azok kommunikációs, projektfejlesztési és -menedzsment tevékenységeit is.</p> <p>Történhet a Renopont hálózathoz való csatlakozással is, az ottani know-how átvételével.</p>		

SZ.2. Szakmaspecifikus érzékenyítő képzések önkormányzati, polgármesteri hivatali munkatársak számára

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Szakmaspecifikus érzékenyítő képzések önkormányzati, polgármesteri hivatali munkatársak számára		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	<p>Az önkormányzati képviselők, a polgármesteri hivatal munkatársai és intézményi dolgozók számára a klímavédelmi témák és jó gyakorlatok részletesebb megismerését szolgáló workshopok, tanfolyamok stb. szervezése. A képzések célja a klímavédelemmel kapcsolatos szakmai kompetenciák fejlesztése és mindennapi munkavégzésbe ültetése. Az intézkedés kapcsolódik minden olyan más intézkedéshez, amelynek integráns részét alkotják a képzések (pl. beszerzések zöldítése, ISO 50001 szerinti energiamenedzsment rendszer megismertetése).</p> <p>A települések legsérülékenyebb társadalmi csoportjaival foglalkozó, illetve a sérülékeny ágazatokban dolgozó szakemberek számára javasolt tájékoztató, informatív szakmai nap megszervezése külső szakértők bevonásával. Javasolt külön képzési napot tartani az érzékeny társadalmi csoportokkal foglalkozó önkormányzati szakembereknek, és külön a településüzemeltetésben, zöldfelület-gazdálkodásban érintett szakembereknek.</p> <p>Javasolt tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Éghajlatváltozás jelensége 2. Várható hatások Magyarországon, Szarvas környékén 3. Szarvas sérülékenysége 4. Cselekvési lehetőségek - workshop jelleggel 		

SZ.3. Hulladékkal való tüzelés visszaszorítása - kampány

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Hulladékkal való tüzelés visszaszorítása I. - kampány előkészítése		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/I		
Rövid leírás	A lakosság megfelelő tájékoztatása és szemléletformálása érdekében kommunikációs kampányra lesz szükség annak érdekében, hogy visszaszorítható legyen a hulladékkal és egyéb rossz minőségű tüzelőanyagokkal való lakossági tüzelés.		

SZ.4. A vízfogyasztás mérséklése irányuló kampány

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Okosan a vízzel! - A vízfogyasztás mérséklése irányuló kampány		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II, Sz/III		
Rövid leírás	Az önkormányzat felméri a lakossági vízfogyasztási szokásokat, majd a különböző magatartási minták elemzését követően kampányt indít arra vonatkozóan, hogyan érdemes és kell spórolni a vízzel. A kampány üzenet az anyagi spórolás mellett az adaptációs célok hangsúlyozása. A kampány szezonális jelleggel irányítaná rá a figyelmet a problémára (pl. esővíz gyűjtése, locsolási praktikák bemutatása). A lakosok csekély önerő megfizetése és 1-2 órás képzés/tájékoztatás után csapadékvíz-gyűjtő edényt kaphatnak, melynek kihelyezéséről és szakszerű működtetéséről gondoskodniuk kell.		

SZ.5. Kampány a helyi élelmiszer népszerűsítésére

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Vegyél egészséget, tegyél a klímáért! - kampány		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	Kampány a helyi, illetve szezonális termékek (elsősorban zöldségek és gyümölcsök) fogyasztásáért. Az önkormányzat kampánnyal és kiemelt piac szervezésével támogatja a szezonális és/vagy helyi termékek fogyasztását és kereskedelmét. A szarvasi ökomenza-modell kiterjesztése és további fenntarthatósági szempontok beépítése a menzába.		

SZ.6. Kampány az energiaszegénység ellen

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Kampány az energiaszegénység ellen		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II, Sz/III		
Rövid leírás	A szarvasi izzócsere program folytatása és kiterjesztése. A nemzetközi gyakorlatban is alkalmazott modell lényege, hogy a rászorulókkal, alacsony jövedelmű csoportokkal rendszeres kapcsolatban álló, a lakásokhoz kijáró szociális munkások, gondozók, családsegítők egyszerű, könnyen megvalósítható, élethelyzetre, lakásra, családra szabott energiamegtakarítási tanácsokkal valamint energiamegtakarítást segítő		

	<p>eszközökkel, "kütyücsomaggal" (pl. ablakszigetelő csík, energiatakarékos égő, hőtükör-fólia stb.) látják el a klienseket. Az önkormányzat együttműködve a Vöröskereszttel és a családsegítő hálózattal az alacsony jövedelemmel rendelkező háztartásoknak segítséget tud nyújtani energiaszámláik csökkentésében közvetlen, személyes tanácsadással és néhány egyszerű, az energiamegtakarítást szolgáló eszközzel. A kiválasztott otthonokba házhoz mehet az energia-tanácsadás, így a tanácsadó a lakás sajátosságainak és a lakók megismerése után a helyszínen egyedi, lakásra és családra „szabott”, egyszerű spórolási ötleteket tud adni. A megfogadott jó tanácsok és a spórolást segítő kisebb eszközök (pl. kompakt fénycső, hőtükör fólia) pedig évente akár több tízezer forint megtakarítást is hozhatnak. A megvalósításba szociális területen működő szervezeteket lehetne bevonni partnerként, ők végzik a helyszíni tanácsadást, miután képzés keretében elsajátítják a szükséges ismereteket. A programhoz már kész tréninganyag, munkamethodika és monitoring rendszer is hozzáférhető például a Powerpoor programban.</p>
--	--

SZ.7. Társasházi energiaaudit promotálása

Szarvas

Megnevezés	Társasházi energiaaudit promotálása		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	<p>Képzéssorozat indítása a közös képviselőknek az energiahatékonysági beruházások fellendítése érdekében. Hatalmas megtakarítási potenciál rejlik a társasházi épületekben, korszerűsítésük nélkül aligha teljesíthetőek az EU energiahatékonysági, éghajlatvédelmi céljai. Az energetikai korszerűsítés ezekben a lakóközösségekben különleges kihívásokat jelent: bonyolultabb döntéshozatal, eltérő igények, speciális finanszírozás. Az önkormányzat együttműködve a társasházak közös képviselőivel képzést indít, hogy a lakókat összefogásra serkentve közösen energiaauditot készítsen a házra és minden lakásra.</p>		

SZ.8. Klímabarát közlekedés kampány

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Klímabarát közlekedés kampány		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	<p>A már jól működő „Bringázz a munkába” kampány folytatásával, szükség esetén kibővítésével önkormányzat mobilitási kampányt szervez a helyi lakosság körében, amelynek célja, hogy minél többen használjanak klímabarát közlekedési eszközt a gyaloglástól, a kerékpáron át a telekocsiig, autómegosztásig.</p> <p>A kampány elemei: szemléletformáló médiakampány, szükség esetén a kerékpártárolók számának növelése.</p> <p>A kampány magába foglalhatja a környezetkímélő vezetés (eco-driving) népszerűsítését is: a motor kisebb terhelésével, várakozásoknál történő leállításával, a klíma- és fűtés tudatosabb használatával jelentősen csökkenthetők a kibocsátások. Tájékoztatás nyújtása (plakátok, táblák, online, helyi tv/újság).</p>		

SZ.9. Művelődési központok klímavédelmi programjainak bővítése

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Művelődési központok zöld programjainak bővítése
-------------------	--

Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	A művelődési központok (Hunyán a könyvtár) klímavédelmi programjainak bővítése: palántacserebere, magbörze, babaruhabörze, paradicsompalánta-örökbefogadás, akár együttműködésben civil szervezetekkel és a szarvasi főiskolai/egyetemi karokkal, senior akadémián vagy nyugdíjas klubban az idősek felkészítése klímaváltozáshoz való adaptációra.		

SZ.10. Önkormányzati nyílt napok

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Önkormányzati nyílt napok		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	Az önkormányzat által megvalósított fenntarthatósági, klímavédelmi fejlesztések bemutatása a lakosságnak vezetett túra keretében: napelemes rendszerek, energetikai épületfelújítások. Kérdezd a kertészt! - közösségi kertészkedés az önkormányzat által fenntartott zöldterületeken, közben tanácsadás víztakarékos locsolás, mulcsozás, szárazságtűrő növények, vegyszermentes kertészkedés, extenzív zöldfelületek témakörében Üzemlátogatás szervezése a szarvasi biogázüzembe		

SZ.11. Összehangoltabb fenntarthatósági kommunikáció

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Összehangoltabb fenntarthatósági kommunikáció		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	Az önkormányzat megvalósult fejlesztéseinek, intézkedéseinek, terveinek, programjainak bemutatása önkormányzati honlap aloldalán és az ehhez kapcsolt Facebook oldalon. „Zöld” rovat indítása a helyi lapban, tévécsatornán.		

SZ.12. Rendezvényzöldítés

Szarvas, Csabacsúd, Hunya

Megnevezés	Rendezvényzöldítés		
Felelős		Időkeret (-tól -ig):	
Kapcsolódó cél	Sz/II		
Rövid leírás	Mivel a nagy lakossági rendezvényeknek nagy a láthatósága, komoly szemléletformáló erővel bírnak. Fontos ezért például az egyszerűhasználatos poharak, tányérok visszaszorítása betétdíjas repohár rendszer kialakításával (többszörhasználatos, önkormányzati logós visszaváltható műanyag poharak), együttműködve a vendéglátósokkal. A poharak mosogatása a rendezvény alatt történhet az önkormányzat által működtetett melegkonyhán, civil szervezetek tagjai pedig bevonhatók a poharak mosogatásra szállításába.		

7. VÉGREHAJTÁSI KERETRENDSZER MEGVALÓSÍTÁSA

7.1. Intézményi együttműködési keretek

(végső verzióhoz kerül kidolgozásra)

7.2. Érintettek, partnerségi terv

(végső verzióhoz kerül kidolgozásra)

7.3. Finanszírozás

A pénzügyi tervezés során fontos, hogy a települések mérlegeljék klímaalap létrehozásának lehetőségét és ezt lehetőség szerint valósítsák meg.

Az intézkedések finanszírozását a tulajdonos vagy kezelő szervezetek, szereplők saját forrásain kívül az alábbi külső források bevonásával lehet megoldani.

Magyarországon még a szabályozási hiányosságok miatt kevésbé használt, de a közeljövőben várhatóan elterjedő lehetőség lehet kisebb beruházások megvalósítására vagy a nagyobb projektek önrészenek biztosításához a közösségi finanszírozás.

Piaci források:

- Bankhitelek: elsősorban a gyorsabban megtérülő, energetikai beruházásoknál (épületfelújítás, megújuló energiák használata), közlekedésfejlesztési vagy piaci bérlakásépítésnél jöhetnek szóba.
- Fejlesztő vállalkozások saját forrásai: elsősorban ingatlanfejlesztések és épületenergetikai beruházások (ESCO) esetén alkalmazható. Utóbbinál a projekt megtérülésének forrása az energia-megtakarításból keletkeztetett forrástöbblet (EPC-modell), vagy a használó részéről fizetett szolgáltatási átalánydíj (SSD-modell).

Állami támogatások:

- A 2021-től létrejövő Modernizációs Alap vissza nem térítendő támogatásokkal támogatja majd az energetikai projekteket (megújuló villamosenergia-termelés, villamosenergia-tárolás, távfűtéses lakások okos költségmegosztása, okos fogyasztásmérők), az alternatív meghajtású közúti közösségi közlekedést és a szemléletformálást.
- Innovációs forrásokból (KFI-pályázatok) vállalati vagy közcélú energetikai innovációs pilot projektek lefolytatása lehetséges.
- Az energiahatékonysági beruházásokat célzó TAO-kedvezmények a vállalati szféra számára jelentenek lehetséges forrást.
- A 2020. október ében bejelentett családok számára elérhető felújítási támogatás használható energetikai felújításokra (ugyanakkor ez nem feltétel). A helyi önkormányzat kiegészítő források biztosításával - kiegészítő szabályokkal motiválhatja a lakosságot ez irányba.

A klímastratégia témáihoz lezorosabban kapcsolódó, elérhető európai uniós támogatások:

- Az Európai Beruházási Bank hitelei jól használhatók az energetika, épületenergetika területén, illetve a közlekedési elektrifikációt és a fejlődéséhez szükséges infrastruktúra kialakítását célzó intézkedésekben. A Bank tanácsadási szolgáltatásokkal is segíti a nagyobb méretű projektek fejlesztését.

- A 2021-2027 közötti operatív programok közül elsősorban a KEHOP+ és TOP+ forrásai, valamint a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközből finanszírozásra kerülő lakossági napelemes beruházásokat támogató konstrukció²
- A közvetlen uniós irányítás alatt lévő programok (pl. Horizon Europe, InvestEU) elsősorban az energetikai innováció és a szemléletformálás területén alkalmazhatók.
- A LIFE pályázatok a természet- és klímavédelem területén széleskörűen alkalmazhatók szemléletformálásra, a klímaváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra.
- Az Európai Energiahatékonysági Alap (European Energy Efficiency Fund, EEEF) a klímaváltozáshoz való alkalmazkodási, illetve kislépékű megújuló és energiahatékonysági projekteket támogat, végfelhasználói a helyi önkormányzatok és intézményeik, közmű- és közlekedési szolgáltatók, szociális lakástársaságok, energiaszolgáltatók.
- A European Clean Mobility Fund támogatásai a fenntartható és innovatív közlekedés projektjeit finanszírozhatják.
- A European City Facility 2020-2021-2022-ben négy alkalommal támogatja a helyi önkormányzatokat a már elfogadott SECAP-juk alapján egy konkrét intézkedéshez kapcsolódó beruházás előkészítésére.

7.4. Monitoring és felülvizsgálat

Előzetes értékelés

(végső verzióhoz kerül kidolgozásra)

Közbülső értékelés

A vizsgálat elemei:

- A stratégia eszközei megfelelőek maradtak-e a kezdeti célkitűzések eléréséhez?
- Fennáll-e továbbra is a tartalmi elemek koherenciája, a belső logika?
- Az indikátorok alakulása megfelelő irányban és ütemben halad?
- A végrehajtás, az intézményrendszer működésének vizsgálata is a megvalósítás kezdeti éveitől alapján.

A javasolt intézkedések megvalósítását érdemes folyamatosan nyomon követni oly módon, hogy a Klímastratégia megvalósításáért felelős osztályon belül egy személy egy külön dokumentumba vezeti a megvalósult események, beruházások főbb adatait (pl. dátum, időtartam, költségek, bevont szakértők, felelős az önkormányzatnál stb.). Így folyamatában és személyi változások esetén is könnyen nyomon követhető a megvalósítás.

A Fenntartható Energia- és Klímaakciótervet kidolgozó települések önkéntesen vállalják, hogy két évente jelentést tesznek az intézkedések végrehajtásáról a megvalósítás nyomon követése érdekében. Ezért két évente kvalitatív beszámoló, de legalább négy évente egy számszerű adatokkal alátámasztott jelentés (ún. Monitoring Emission Inventory) elkészítése javasolt, melyben a település nyomon tudja követni, illetve szükség szerint alakítani célkitűzéseit, feladatait az elmúlt időszak eseményeinek függvényében. A monitoring-jelentés elkészítésével és benyújtásával kapcsolatos tudnivalók megtalálhatók a Polgármesterek Szövetsége honlapján³.

A klímastratégia megvalósulásának nyomon követését célszerű a SECAP felülvizsgálatával összekötni (tehát 2 évente megvalósítani). A felülvizsgálat a nyomon követés vagy az értékelések során keletkező adatok és információk döntés-előkészítési célú elemzése a megvalósításba történő beavatkozási igény és mérték meghatározása vagy a megvalósítás alatt álló stratégiai tervdokumentum módosítása érdekében. A monitoring tevékenység részeként a felülvizsgálatok során szükséges (de lehetőség szerint a stratégia elfogadását követően évente megismételve ajánlott) a dekarbonizációs célértékek alapjául szolgáló ÜHG számolótábla frissítése, ezáltal az ÜHG leltár aktualizálása.

² <https://www.palyazat.gov.hu/>, <https://napelem.palyazat.gov.hu/lakossag/felhivas>

³ http://www.polgarmesterekszovetsege.eu/about/covenant-step-by-step-implementation%20reports_hu.html

Az **utólagos értékelésre** a stratégia időtávjának lezárulta után 2-3 évvel kerül majd sor. A vizsgálat kiterjed a források felhasználására, a támogatás hatékonyságára és eredményességére, valamint mindazon tényezőkre, amelyek segítettek vagy hátráltatták a stratégia célkitűzéseinek végrehajtását, az eredmények elérését. Ehhez eszköz az eredményindikátorok alakulásának, a célértékek elérésének vizsgálata, mindezek megtörténtek-e, ha nem, mik az okok? A vizsgálat elemzi majd, hogy a releváns nemzeti és megyei célok teljesüléséhez hozzájárult-e a dokumentum. A szándékolt és nem szándékolt hatások és kedvezményezettek beazonosítása segít majd a következő programciklus tervezése során.

7.5. Indikátorok

(végső verzióhoz kerül kidolgozásra)

7.6. A jövőbeni stratégiai tervezési és felülvizsgálati tevékenység harmonizálása a klímastartégiával

A klímaváltozás által erősen érintett szakterületek tervezési tevékenysége (mind új dokumentum elkészítése, mind létező anyag felülvizsgálata) során szükséges a klímastratégiában foglaltak figyelembevétele és konzekvens alkalmazása. Bővebben lásd a szemléletformálást, tudatosítást és mainstreaminget bemutató intézkedések leírásánál.